

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Meretrix

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

Necessarium est in omni ciuitate aliquid vendi, & aliquid emi.

Arist. 1.6. Pol.

Mercatores, nec artifices non debent esse ciues: vilis enim est huiusmodi vita, & virtuti aduersa. *Arist. Polit. 7. c. 4.*

Mercator est, qui emptionem & venditionem administrat ad ciuitates. *Plat. de Repub. dial. 2.*

Mercaturæ non indulgere volebant Romani eos, qui Reiblicæ præerant, idem Lacedæmonii, Thebani; per decennium enim ab omni quæstu & mercatura abesse necesse erat, ei, qui ad Rempublicam admitti debeat. *Francisc. Patric. de Republic. libro 1. cap. 8.*

Mercaturam qui exercent, sine fenore, & uisura, & mendacio, & vanitate exercent. *ibid. l. 9. c. 15.*

Mercatoris artificis officii est, ita pecunias quærere, ut nemini nocentur: nam quicquid à malo surgit, in malum denique recidit. *Fic. in epist. 1. 3.*

Mercatoris officium est, veridica fide & diligentia externis alimentis ciuitatem & seipsum alere. *idem, ibid.*

¶ SIMILITUDINES.

Chrysostomi. Molestia famei est, quæ ad hoc saginatur, ut perdat. Pernitiosa eluries, quæ idcirco excluditur, ut peior in homines nutriatur: quoniam damnosa mercatio, si salus pro cibo impenditur, aut magnis uilia comparantur. *Homi. de naturis. Esai & Iacob.*

Quemadmodum qui ambulat inter duos inimicos, ambobus placere uolens & se commendare sine malloquid non potest: necesse est enim, ut & illi male loquatur de illo, & illi male loquatur de isto: Sic qui emit & vendit, sine mendacio esse non potest & perituro; necesse est enim, ut negotioribus hic iuret, quia non tantum valet res, quanto comparat eam: & ille iuret, quia plus valet res, quam vendit. *in 21. Matth. hom. 38.*

Quemadmodum si triticum, aut aliquam blad speciem in cribro, dum huc illucque iactas id, grana omnia paulatim deorsum cadunt, & in fine in cribro nihil remanet, nisi sterces solum: Sic & substantia negotiatorum, dum vendunt & ueniunt, inter emptionem & venditionem minuitur, & in nouissimo nihil illis remanet nisi peccatum. *in Matth. hom. 38.*

¶ HIEROGLYPHYCVM.

Veteres per *Mercurij* imaginem, quæ in supinum manu teneret, gallum ad eius basim ponentes, *Lucrum, Mercaturam, Mercatorum* significauerunt: quod is mercium & lucri Deus haberetur. *Pier. V. l. 1. Erud. cuiusd. bier. p. 570. B.*

Vide *Negotium, Diuitias, Paupertas.*

Merces.

¶ DEFINITIO. ET ETYMOL.

MERCES, Græcè *μειδος*, & *μειδος*, & mercenarius dicitur. Est autem merces id, quod recompenatur pro operis retributione. Ideo reddere mercedem, est actus iustitiz, sicut reddere pretium rei emptæ. *sec. B. Thom. 1. Secum. q. 14. art. 1.*

Merces Hebr. *Sacar*. à uerbo *Sacar*, conduxit mercede & premio conducto. Nam pretium labore mercenariis numeratur, & hæc est humanæ uitæ ratio.

Mercenarius uero actus id dicitur, qui fit propter mercedem, non autem, qui est circa eam. *B. Thom. 3. sent. dist. 26. q. 1. art. 1.* Vtrumque dicitur à *merco*, de quo supra in dictione Mercatura.

¶ LOCI BIBLICI.

Merces mercenario statim reddenda, *Leu. 19. 13. Deut. 24. 9. 14. 15. Tob. 4. 15. Eccl. 3. 4. 27. Iacob. 5. 4.* Mercedis nomen passim in scripturis accipitur pro constituto quidem premio, sed eo tamen gratuito, *Matth. 6. 1. Sc.* quod ita esse patet: quod enim à Luca, *Luc. 6. 32. 26. 27.* id est gratia dicitur, id à Matthæo dicitur *μειδος*, id est, merces, *Matth. 6. 1.*

Mercenarius pastor, *Ioan. 10. 12.* Mercenarii & Pastoris ueri ac boni dicitur, *ibid. v. 10. 11.* Mercenarii notantur, *Philip. 2. 21.*

¶ SENTENTIA BIBLICÆ.

Mercenarius debite remunerandus.

Non morabitur opus mercenarii apud te uisq; mane. *Leu. 19. 13.* Non negabis mercedem indigentis, & pauperis fratris tui, ne clamet contra te ad Dominum, & reputetur tibi in peccatum. *Deut. 24. 10.* Quicquid tibi aliquid operatus fuerit, statim ei mercedem restitue, & merces mercenarii tui omnino apud te non remaneat. *Tob. 4. 15.*

Dignus est enim operarius mercede sua. *Luc. 10.* Et autem, qui operatur, merces imputatur non secundum gratiã, sed secundum debitum. *Rosh. 4.*

Truisse non despondendum.

Quem quis victu priuat, cum interficit: & qui mercedem hit mercenario, effundit sanguinem. *Eccl. 3. 9.*

Ecce merces operariorum, qui mesuerunt regionem, quæ fraudata est à uobis, clamat, & clamor eorum in aures Sabaoth introiuit. *Iacob. 5.*

¶ SENTENTIA PHILOSOPHICÆ.

Mercenaria alia est uilius artium, & alia sine arte, solum ministrante. *Arist. pol. 1. c. 7.*

¶ APOPHTHEGMATA.

Antisthenes interrogatus, cur tam paucos haberet discipulos, qui: Quoniam depello illos uirga argentea. Sentens, idcirco uenire, quod magna mercede doceret: vulgus autem magis pecuniam, quam sapientiam, & hinc Satyricus exclamatur: *Scire uolunt omnes, mercedem solum nemo.*

Dicitur Antisthenis extat apud *Laert. lib. 6.*

Polemion Zeno Citiensis, ubi iam in philosophicis aliquantulum fecisset, non tamen contentus esse uoluit: sed ad *Polemionem* dialecticis exercebatur, committat. Vnde *Polemion* dicitur, est: *Sarleo*, & *Zeno*, te per posticum irrepere, & furari dogmatibus *Phoenicum* more indutus es. Norauit hoc dicto *Zenonem*, furum & gratis à præceptore discere uolebat, ut alius postea mercede uenderet. *Laert. 1. 7. c. 1.*

Socrates septimero dicere solitus est, se quidem discipulorum docere minus, ceterum qui ipsum docuisset audaciam, & uilitatem, mercedis loco daturum decem millia, uocis enim tantum nimique timiditas, reddebant locum inuilem ad docendum. *Eras. Rot. l. 8. apoph.*

Anonymus. Philosophus quidam dicebat, magistros discipulorum magram mercedem exigere debere. Ab ingeniosis quidem multa discant: ab hebetibus, quod multum molle est. *Max. ser. 17.*

Phoenicidæ, cum apponeret pisces in conuiuio, sed hinc xat qui dedissent symbolum, dixit, Mare quidem esse conuiuio, sed pisces in eo natos eorum esse, qui emittunt. *Erasmus in apoph.*

Timotheus musicus, quum duplicem mercedem exigere, & qui sub alio præceptore musicæ operam dedisset, interrogaretur, hoc faceret? Quia, inquit, duplex etiam labor mihi subuenit. Primo quidem dedocendi uetera, deinde docendi noua. *Eras. cap. 23.*

Corax primus apud Syracusas, mortuo Hierone, Rhetoricam stituit mercede profiteri. Lyllias autem adulescens pactus erat eo, ut tum solueret, quum optime Rhetoricam calleret. Verum artifex iam factus, premium soluere cunctaretur, à præceptoris uocatur. Sed quum quæreretur, qui finis illis esset futurum ait. Si per uisero iudicibus, me nihil debere, non tradam premium: quicquam, quia iam uici: si non per uisero, etiam non dabo artem persuadendi, à te non didici. Tum *Corax* imo, inquit, si uisero, dabis, quia artem calles? si minus dabis etiam, quia uicisti. Et tum iudices subiecerunt, *ἄρα καὶ τὸν ἄνθρωπον οὐκ εἶδον, ὃν καὶ τὸν ἄνθρωπον οὐκ εἶδον, ὃν καὶ τὸν ἄνθρωπον οὐκ εἶδον.*

Uide Prolegomena in Hermodotum *Gellium libro quinto, capite decimo, qui simile quiddam dicitur: *Agora* *Epiphani*. Et huius discipulo *Euathlo* narrat. *L. Apollonius Floridorum libro 1. Erasimus Rotrodamin in proterius: *Malum in malum ouum.***

Catherius. Sabinus Clodius, cum vna die & Græcæ & Latinæ elamasset, quibusdam quærentibus, quod pusillam mercedem acciperet ex duabus declamationibus: *Catherius* ait, nunquam ugnam mercedem accipere eos, quia breuia pneumatica dicitur. *Brus. l. 4. c. 51.*

Meretrix.

¶ DEFINITIO. ET ETYMOLOG.

MERETRIXES dicuntur mulieres, quæ sordidissimi, quibusdam prostant, & quarum turpitudine uenalis est: à quibus meretrix ars ipsa dicitur meretricia: & meretricor, scortor: & meretricium, quicquid quæstum facit corpore suo.

Meretricem à merendo dictam esse, quod mercede suam accipit militiam, ait *Valla*.

Meretrix, Hebr. *Zanah*, *Prou. 23. 27.* à uerbo *zanah*, Meretricem dicit, scortationi, fornicationi vacauit.

¶ LOCI BIBLICI.

Meretrix & scortator in populo Dei non tolerandi, *Deut. 23. 17.*

Meretrix fugienda, *Prou. 23. 27.*

Meretricis mores delinuntur, *Proverb. 2. uers. 16. 17. Et 5. 1. Et 7. uers. 5. 6. 7. Et 9. uers. 13. 14. 15. Et 22. 14. Eccl. 7. uers. 1. meretricis pretium nullum, *Prou. 6. 26.* Meretrix magna, *Apochal. 17. 1.* eius descriptio, *uersicul. 3. 4. 5.* sanguine Martiris ebria est, *uersicul. 6.* meretrici adhaerens unum cum ea est conuictus.*

Meretrices & Publicani Evangelio credentes, re-
doi ingrediuntur, Matth. 21. v. 31. 32.
Meretricum exempla: Thamar, Genes. 38. 24. Madianitis, Num.
11. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 23. Hebr. 11. 3. Mater Iephtha, Iudic. 11.
Meretrix Gazza, Iosue 16. 1. duæ meretrices, 1. Reg. 3. 16. Peccatrix
Meretrix, Mulier in adulterio deprehensa, Ioan. 8. 3. Meretrix ma-

cundum B. Thom. 3. parte quest. 45. artic. 6. Differunt autem me-
reti & commeteri, quod mereti dicuntur bona, commeteri vero
mala, ex Donato super Terent.
Meritum dicitur, quum vel bene vel male de aliquo meretur.
Est enim vocabulum medium. In bonam partem si sumas, benefi-
cium denotat. In malam, supplicium quo maleficus afficiendus est.
Hebr. Chesedh, retributio ex cordis affectu.

POETICAR SENTENTIAE.

Plaut. Truc.
Meretrix meum herum miserum sua blanditie intulit in
Pauperum, priuans bonis, luce, honore, atque amicis.
Idem Truc.
Nam mihi hac meretrix, quæ hic habet Phrynesium,
Suum motum omne ex pectore euomnis meo, Phroasium.
Plaut. Truc.
Meretricem ego item esse reor maræ, Sic est, quod des deuot-
rat, nec uigilant
Abundat Sc.
Quantumuis, nisi quædam apparet, neque astori, neque acce-
ptus.

Ter. Heec.
Nec polista metuent Deos, nec has respicere Deos opinor.
Ouid. Amor. 10.
Stat meretrix certo cuius mercabilis aræ,
Et miserum in se corpore quærit opes.
Ibidem.
Sola uero mulier polij: exultat ademptæ,
Sola lacat necesse, sola locanda uenit.

Horat. Carm.
Quisquis Venus? heu! quæ color decem?
Quis metus? quid habes illius, illius?
Quæ sperabat amores,
Quæ me speruerat mihi,
Plexit Cynaram, notæq; Cynarum
Gratularum facies? sed Cynara breues
Annos facta dederunt,
Seruatura diu parem
Cornu Serualæ temporibus Lycen?
Popsit ut iuuenes uidere feruidi
Multo non sine risu
Dilatam in cineser facem.

SIMILITUDINES.

Crypsini, Quemadmodum si quis leonem egregium & fe-
rentem, deinde uba de dona dentes exemerit, & vngues circum-
dentes de dorso reddidit, & ridiculum, ac vel pueris expugnabilem
leoni, qui tam terribilis & intolerabilis erat, quiq; vel solo rugitu
quæ quæ adiebat: Sic mulieres læcitiæ quoscunq; ceperin, sub
pudicæ terga redigunt Diaboli: molliores reddunt, calidiores, impa-
dentes demones, audaces, importunos, ignauos, effrenes, ingenio
nulli libérales, contumaces, &c. Cum antea fortitudine, huma-
nitate, omnibusque virtutibus præditi fuerint. apud Maxim. ser-
mones.

Quædam Sophista Antiocheni, Sciò superbas & insolentes me-
retices, nihil non amatoribus suis imperare, & obtinere ab ipsis uelle:
hæc enim eadem etiam obedire, cum iubentur. Tu vero prompte
obediens, & gradatim obtemperando, Laidem Corinthiam imitaris.
apud ad Aezop. fol. 319.
Hæc, in fauo mellis duo sunt, scilicet mel & cera: in facie
meretricis similiter duo, scilicet decòr & gratia: hæc est, pulchritu-
dinis, & dulcedo sermonis. Cera succendit ignem, mel præbet
aliquid. Sic pulchritudo meretricis igne libidinis inflammat
cæcitate, blandimento leuocinantis sermonis subuertit mentem.
Sicut mel ex cera, dum meretrix uerba sua mollic, & facit dulcia. li-
bra de uisq; carnalibus Sitandis.

Et alius Rhetor dicit, Quemadmodum cœchæ sitis tæpora pi-
dis papillulis (cit autem magnæ limaet similes) quamuis magnam
aurum uelis remissincitatem subito sistit: ita scortulum aliquo-
dies alienatum, ingentes animi ad honesta impetus retinet alligat-
que.

Veteres Cæspenarum aduersus impudicas in ipsa professione
meretices edebant. Tacit. Annal. lib. 2.
Vile Fornicatio, Luxuria, Scortatio.

Meritum.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Meritum, Græce δέλιμα, h. e. δέλομαι, merito dicitur. Est autem
meritum actio, qua iustum est, ut agenti aliquid detur, se-

SENTENTIAE PATRVM.

Qui quis tibi enumerat merita sua, quid tibi enumerat nisi
munera tua? Aug. l. confess.
Deus author est meriti, qui & voluntatem applicat operi, & opus
explicat voluntati. De liber. arbit.
Meritis suis nihil tribuunt sancti: totum non nisi misericordie
tuæ tribuunt, & Deus? idem Psal. 139.
Vis excedere gratia? iacta tua merita, idem in Psal. 31.
Simplices & indocti regnum cœlorum rapiunt, & nos cum lite-
ris nostris ad infernum descendimus, in Math. 11.
Sicut solus filius Dei factus est filius hominis, ut nos secum filios
Dei faceret: ita pro nobis solus suscepit sine malis meritis pœnam,
ut nos per ipsum sine bonis meritis consequeremur indebitam gra-
tiam. idem l. 4. ad Euseb. c. 4.
Quum bona opera nostra remunerat Deus, non merita nostra,
sed dona coronat. idem hom. 14. in 50. hom.
Magna sunt actiua uirtus merita, sed contemplatiua potiora.
Greg. in Mor.

Non est magni meriti, si quid foris erga nos agatur in corpore,
sed magis pensandum est, quid agatur in mente, nam præsentem
mundum despiciere, transitoria non amare, mentem medullitus in
humilitate Deo & proximis iterare, contra illatas contumelias pa-
tientiam seruare, ut custodiat patientia dolorem malitiæ à corde res-
pellere, egenis propria tribuere, aliena minime ambire, amicum in
Deo diligere propter Deum, & inimicos mandare de afflictione
proximi lugere, de morte inimici non exultare, hic est noua creatu-
ra. Greg. hom. 10.

Hoc totum est hominis meritum, si totam spem suam ponit in
eo, qui totum saluum fecit: sufficit ad meritum scire, quod non
sufficiant merita. Bernh. serm. 68.

Non est, quod iam quæras, quibus meritis spes bona præsertim
cum audias, non propter uos, sed propter me faciam. Sufficit ad
meritum scire, quod non sufficiat meritum. idem sermone 68. super
cant.

Merita habere cures, habita data noris: fructum spes Dei mi-
sericordiam. idem.

Et si milles moriamur, & si omnes uirtutes animæ explemus, ni-
hil dignum gerimus ad ca, quæ ipsi à Deo percipimus. Chrysostom.
compunct. cor.

Videmus aliquoties nonnullos cepisse postremos & factos me-
rito priores. idem.

Quicquid gesseris, parum est: quicquid feceris, minus. Omne e-
nim meritum breue est comparatione donorum: numerus benefi-
cia, si potes: & tunc considera quid mereris. idem hom. 70.

Si totum tempus uitæ huius occupant obsequia, laudes teneant,
gratiarum actiones insistant, non poteris pensare, quod debes. ibid.

Sit licet excellens hominum meritum, sit nature iura seruans, sit
legum iustis obtemperans, fidem impleat, iustitiam teneat, uirtutes
exerceat, damnet uitia, peccata repellat, exemplum semet imitan-
tibus præbeat, nihil est respectu eiusdem. ibid.

Cum diuinis muneribus actus proprios meditare? nec dignum
te iudicabis eo, quod fueris, si intelliges, quod mereris. ibid.

Grandis uolentia est in terra nasci, & cœlum rapere, & habere per
uirtutem, quod non possumus habere per naturam. Regnum cœlo-
rum vim patitur: qua gloria Domini Israel patribus debita, à Pro-
phetis nuntiata, à Christo oblata, fide Gentium occupatur & rapi-
tur, dum per pœnitentiam in quam Ioannes prædicauit, reuertiunt
ad cœlestem patriam, quasi in alienum locum redeuntes. in Mat-
thæum 11.

Securus celsa descendit, qui se in paulo minoribus approbanis,
& certo præcedit vestigio, qui gradatim potitur accepto. Sine me-
rito siquidem remuneratum putatur omne, quod subitum est: nec
in exploratis suspensionem refugit, quod te petente prouenerit. E con-
tra omnia deliberata sunt robusta, & totum bonis actibus obtinuit
se creditur, qui post documenta laudate militiæ promouetur. Cass.
lib. 1.

Sumptissimi nomen ex meritis, custodi, ut semper læteris ueritate
uocabuli: nam cum omnis appellatio ad delicias res uideatur
imposita, nimis absurdum est nomen alienum portare, & aliud dici,
quam possit in moribus inueniri. Verum hæc bonæ conscientiæ
dicta sufficiant, qua dubitari de illo creditur, qui à plurimis admo-
netur. ibid.

Qui est ordine vel dignitate primus, debet esse meritum laude
præcipuus. idem lib. 1.